

Plein-air-kunstenaar Jacob Kerssemakers

Het ritme van eindeloosheid

Kringlid Jacob Kerssemakers gaat naar buiten om continuïteit vast te leggen in een rolprent. 'Ik vind zo'n opgerold stuk horizon een genot om vast te houden, in de wetenschap dat er meters landschap in verborgen zit.'

Door Renée Simons

Halverwege de 19de eeuw maakt een technische vernieuwing - de uitvinding van knijpbare tubes verf - dat schilders in de open lucht konden gaan werken. Door het schilderen 'en-plein-air' ontstaan nieuwe scholen en stromingen (Barbizon, Impressionisme) en de landschapschilderkunst neemt een hoge vlucht. Aan het eind van de 19de eeuw drijven nieuwe ideeën de 'moderne' kunstenaar weer naar zijn at-

lier. Maar natuur en het landschap blijven een bron van inspiratie; ook in ons tijdsgewricht zijn er veel 'buitenwerkers', ieder op zijn eigen manier.

Jacob Kerssemakers is een fervent 'plein-air-kunstenaar'. De kern van zijn fascinatie voor het landschap is continuïteit, de

steeds opschuivende horizon. Dat begon in de trein van Amsterdam naar Groningen in 1999. In het schetsboekje dat hij tijdens die reis vol tekende staat de horizon in stukjes onder elkaar, als zinnestukjes van een geschreven tekst. Hij maakte meer horizonpagina's, maar ging al gauw over op lange rollen papier en canvas, waarop hij het ritme van eindeloosheid beter kan vangen dan op een rechthoek.

Om buiten te werken met zo iets onhandigs als lange rollen papier of doek, bedacht Kerssemakers de rolplank, een ingenieuze contraptie van tekenbord en afrolsysteem in één. Zijn eerste rolplank maakte hij ongeveer vijftien jaar geleden. Inmiddels is hij vele probeersels én meters

canvas en papier verder; gemiddeld 100 m. per jaar. Momenteel verblijft hij op de Scilly eilanden, om te roeien, maar ook om te tekenen. Hij heeft daarvoor een speciale reissetje bij zich met een demontabel rolplankje, papier, afgezaagde kwasten en ander toebehoren in praktische containers. 'Het inpakken heeft een hoog kampeergehalte.'

Voor Kerssemakers is deze praktische kant van het kunstbedrijf méér dan alleen voorbereiding. Volgens hem heeft het zuiver praktische zelfs een poëtisch aspect. 'Een prettig in de hand liggend plankje, een als een jas passende ezel, een fijne kwast voelt voor mij echt als onderdeel van de kunst. Het gaat niet alleen om wat er op papier komt, maar ook om hoe het maken ervan voelt. In het beste geval vergeet je het gereedschap als tussenstation. Ook dat heeft te maken met continuïteit' (...)'Ik heb nu

een simpel rolplankje bij me dat ik met een schouderband tegen het lijf steun – intiemer dan een klassieke ezel: een rolplank zit je letterlijk dicht op de huid. Dit jaar mik ik op contrast in inkt. Ik hoop deze keer een metertje of dertig vol te krijgen, met hier en daar misschien een briljant metertje.'

Het praktische stuurt ook echt de wijze van werken. Daar heeft hij geen problemen mee, sterker, randvoorwaarden (is het materiaal sjouwbaar?) vormen een mooi tegenwicht voor het euvel van het onoplosbare. Daarnaast legt Kerssemakers zichzelf graag regels op. Die behoefte aan stelregels en methodiek heeft te maken met zijn tweede beroep als natuurkundige. 'Ik houd van methodiek, van series, van zoeken naar ruimte binnen spelregels (alleen inkt vandaag). Als je een beeld probeert te vangen, doe je in feite hetzelfde als wanneer je iets wetenschappelijks onderzoekt en vastlegt. Dat betekent niet dat ik niet van intuïtief werken houd, maar de arena waarbinnen ik dat doe, zet ik graag uitgebreid op.'

De manier waarop hij zijn onderwerp benadert heeft ook een ingetogen, gedisciplineerde kant (regels, beperkingen). 'Ik vind buiten zijn heerlijk, en een prachtig landschap kan mij euforisch maken, maar mijn tekeningen zijn beter als ik op het humeurige af scherp ben en mij niet al te veel verlies

in de veelbezongen grootsheid van de natuur.'

'Buiten werken' is wat hem betreft niet alleen maar verbonden met de weidsheid van de vrije natuur; de stad kan hem net zo goed inspireren, zo'n woest staketsel van dicht opeen gepakte fietsen bijvoorbeeld.

Buiten tekenen of schilderen is voor Kerssemakers geen kwestie van precies natekenen (nabauwen), maar van opbouwen. Het totaalbeeld is daarbij niet nodig, soms kijkt hij liever ergens langs om er de essentie van te kunnen vangen. Die essentie zit hem vooral in de contrasten, de manier waarop met lichtdonker effecten vorm wordt opgebouwd, een zonnig bos bijvoorbeeld, waar licht en schaduwvlekken over lover en stammen gedrapeerd zijn, zoals op de tekening van bomen van het Lange Voorhout in Den Haag.

De textuur van iets boeit hem bovenal, de textuur van een woeste rotspartij of een springerig bosje, niet hoe iets er uit moet zien. Informatie geven door middel van vlekken, een landschap bouwen uit contrasten, hier wat meer 'vlees', daar summier aangetikt. Hij werkt van rechts naar links, laat zo'n tekening stukje voor stukje naar links stromen; langzaam om zijn eigen as meedraaiend met de horizon, zo min mogelijk vooruit- of terugdenkend, geconcentreerd op wat hij op dat moment ziet: het ritme van de continuïteit. ●

Fietsenrek Close Up
Den Haag Lange Voorhout Tegenlicht